

SBORNÍK VĚD PRÁVNÍCH A STÁTNÍCH.

ZALOŽIL BOHUŠ RIEGER.

ZA ÚČASTENSTVÍ ČLENŮ
ČESKE FAKULTY PRÁVNICKÉ

VYDÁVÁ

K. KADLEC.

S PODPOROU ČESKÉ AKADEMIE CÍSAŘA FRANTIŠKA JOSEFA PRO VĚDY, SLOVESNOST
A UMĚNÍ, PRÁVNICKÉ JEDNOTY V PRAZE A SPOLKU ČESKÝCH PRÁVNÍKŮ VŠEHRD.

ROČNÍK XIII.



МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

V PRAZE 1913.

BURSÍK & KOHOUT,

KNÍHKUPCI C. K. ČESKÉ UNIVERZITY KARLO-FERDINANDOVY A ČESKÉ AKADEMIE
PRO VĚDY, SLOVESNOST A UMĚNÍ.

**Tiskl ALOIS WIESNER v PRAZE, knihtiskar České Akademie císaře Františka Josefa pro vědy,
slovesnost a umění.**

**Papír ze skladu České společnosti pro obchod a průmysl papírnický G. WIESNER, DUFFEK
A SPOL. v PRAZE.**

Teprve v období třetím od r. 1569 do r. 1795, byla jižní Rus sjednocena tím, že část litevská připadla k říši polské. Nyní teprve počínají obě skupiny jihoruských zemí vyvíjeti se jednotněji. Této době věnoval také autor mnohem více místa. I toto období rozděleno jest na 3 kratší doby: 1. až do povstání kozáctva pod Chmelnickým r. 1648, 2. do míru Karloveckého (1699) a zániku volného kozáctva na Ukrajině na pravém břehu Dněpru kolem r. 1712, 3. až do zániku říše r. 1795.

Dílo Jablonovského má veliký význam nejen pro politickou historii Rusínů, nýbrž i pro právní dějiny jižní Rusi. Spisovatel obrací pozornost i k poměrům sociálním a právním. V práci jeho obrází se ovšem stanovisko polské, jež se v mnohých otázkách uchyluje od stanoviska rusínského.

МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ

K. K.

MYKHAILO HRUSHEVSKY DIGITAL ARCHIVES

Грушевскій М., Історія українскаго козацтва до соединенія съ Московскимъ государствомъ. Томъ I. до начала XVII. вѣка. Кіевъ, 1913, Stran 405.

Kniha, s níž seznámíme hodláme čtenářstvo, je ruským zpracováním prvních pěti kapitol VII. svazku životního díla prof. Hruševského *Історія України-Руси*. Autor podává ve vyšším právě prvním svazku ruského vydání dějiny kozáctva do počátku XVII. stol.

V předmluvě uvádí se přehled literatury věnované kozáctvu. Spisovatel nespokojuje se pouhým výčtem prací, nýbrž hodnotí je podle jejich vědeckého významu.

Jakýmsi úvodem k vlastnímu předmětu vykládá se v prvé kapitole o jihovýchodní Ukrajině v XV. a XVI. stol. Autor popisuje tamní poměry přírodní a líčí stav obyvatelstva i prostředí, z něhož vyrostlo kozáctvo. Jihovýchodní Ukrajina, země přírodou bohatě obdařená, počala politicky i hospodářsky upadati již od druhé pol. XII. stol., a to hlavně následkem stálých nájezdů turkotatarských kočovníků. Největší ránu politickému zřízení kijevskému zasadil nájezd Batyjev ve XIII. stol. Východní Ukrajina upadla v závislost na Tatarech. Bojarstvo tamní, městský patriciát, duchovenstvo a řemeslnictvo vystěhovalo se dílem na západ, do Haliče a na Volyn, dílem na sever, na Bílou a Velikou Rus. Ze zmatků, jež nastaly v ordě již na konci XIII. stol. a jevily se mezi jiným i v ustavičných loupežných vypravách, život na Ukrajině byl plný nebezpečí a nejistoty. Východní Ukrajina pozbyvši vyšších vrstev obyvatelstva, počala pustnouti. Také sedláci stěhovali se do krajů bezpečnějších a těžili z přírodního bohatství svých bývalých sídel jen „nájezdem“, jen „úchody“, totiž ze vzdálenosti, jen tím, že pouze na čas se vydávali na nebezpečná místa, aby nashromáždili tamní dary přírody (ryby, med, zvěř, sůl atd.) a dopravili je domů.

To trvalo asi půldruhého století, až se na východní Ukrajinu (ve druhé pol. XIV. stol.) rozšířilo panství litevského státu. Nové území nabývá zase státní organizace, knížecí moci a bojarského stavu. Představitelem nových řádů jevil se zvláště kníže Vitold, který nejen že zavedl na Ukrajině bezpečný život, nýbrž usiloval dokonce o to, aby si podřídil ordu.

Na novém území stavěl hrady, jež by byly útočištěm obyvatelstva před nájezdy Tatarů, a rozšířil hranice Ukrajiny na jihu až k Černému moři a na východě až k Donci a Tiché Sosně. On také organizoval po vojensku na novém území jak bojarstvo, tak i obyvatelstvo selské, t. zv. „sluhy“. V plánech jeho pokračoval od r. 1440 Olelko Vladimírovič a syn jeho Semjon. Autor vykládá, jak rostla síť pohraničných hradů, a jak vypadaly osady vojenského sloužícího obyvatelstva. Tato vojenská organizace a kolonisace země byla zničena tatarskými nájezdy poslední čtvrti XV. stol. Polsko-litevská vláda opustila tradice Vitoldovy. Nedbalostí její se stalo, že krymští chánové, dosud spojenci Litvy a ochránci ukrajinské kolonisace, přešli na stranu moskevských knížat. Ukrajina stává se od té doby předmětem neustálých loupežných výprav krymských Tatarů. Jen s velkým napjetím sil daří se litevské vládě obnovovati pomezí hrady, od Tatarů pobožené. Poměr ke krymským Tatarům se sice na počátku XVI. stol. zlepšil (r. 1512 až 1513 ujednána s nimi dokonce smlouva), ale státu polsko-litevskému nevedlo se přece lépe. Tataři brali jak od Polska a Litvy, tak i od Moskvy „upominky“ (roční tributy), ale to jim pranic nevadilo v loupežných výpravách. R. 1523 přibylu nové nebezpečí, když také Turci počali znepokojevati polské země. Naproti těmto nájezdům byla vojenská organizace na Ukrajině zcela nedostatečná. Dřevěné hrady, jež autor podrobně popisuje, byly ve stavu zanedbaném, a také strážní služba nevyhovovala. Za takových okolností stala se východní Ukrajina, počínajíc od Mengli-girejových nájezdů v XV. stol., pravou pouští. To trvalo aspoň tři čtvrtiny století, až do 60. let XVI. stol.

V kapitole druhé spisovatel vykládá o počátcích ukrajinského kozáctva. Probrá nejprve jednotlivá mínění o původu kozákův a zavrhuje zejména výklad, že kozáci pocházeli od Čerkesů, anebo že byli potomky poruštěných turkotatarských plemen. (Silnou turko-tatarskou příměs vidí v kozácích Jablonowski.) Kozáci měli předchůdce v „berladnicích“, haličských „výhonicích“ a jiném těkavém obyvatelstvu, jež hledalo obživu v černomořských stepích. Zárodek jejich vývoje dlužno hledati v dobách, kde Ukrajina počala pustnouti, tedy od druhé pol. XV. stol. S počátku neběží tu ještě o zjev politicko-sociální, nýbrž jen o bytový, o zvláštní způsob kozáckého života a zaměstnání. Kozákem je ten, kdo nejsa usazen, vyhledává živobytí odvážným způsobem jako ozbrojený dobrodruh. Název „kozák“ je původu turkotatarského, a bylo ho užíváno o zmíněných dobrodruzích bez rozdílu národnosti a původu. Také mezi Tatary zvaní byli stepní dobrodruzi, číhající na kořist, kozáky.

Kozáckému životu ve stepích Ukrajiny oddávali se jednotlivci z měšťanstva, sedláků i chudší bojaři. Někteří z nich hledali obživu jako „úchodníci“ způsobem pokojným, jiní však dávali se na loupeže, odnímajíce zejména krymským Tatarům, vracejícím se z loupežných výprav, sebranou kořist. Z kozáků rekrutovali se také „sluhové“ pomezních starostů a velkostatkářů. V XVI. stol. setkáváme se s nimi už i jako s najatými žoldnéři.

Spisovatel vyvrací omyly starší literatury, podle níž někteří pohraniční starostové nebo jiní vůdcové kozáckých výprav byli organizátoři

kozáctva, jeho hetmany v pozdějším smyslu slova. Za takové hetmany byli vydáváni neprávem na př. čerkasský náměstník Ostafij Daškovič a chmelnický starosta Předslav Ljanckoronský. Autor vypočítává řadu ukrajinských úředníků, kteří hráli jistou roli ve vývoji kozáctva. K omylu zavdala podnět okolnost, že pohraniční boj s Tatary, vedený v první pol. XVI. stol. litevskými starosty, državci i jinými úředníky jakož i magnáty a velkostatkáři na území od Kijeva a Čerkas až k Baru a Chmelníku, dál se za pomoci kozáků. Účastníci se kozáckých výprav nebo je podporující, litevští úředníci a velmožové neorganisovali sice kozáctvo, ale urychlovali jeho organizaci.

Již ke konci XV. stol. potýčky kozáků s Tatary, Turky a příslušníky státu moskevského a stížnosti na ně příslušných vlád počínají obracet pozornost polské a ještě více litevské vlády na kozáckou otázku. Ukrajinské úřednictvo zastává se kozáctva a upozorňuje na jeho význam v bojích s Tatary. R. 1524 vzniká už myšlenka, aby z kozáků utvořen byl vojenský sbor, který by chránil hranici před nepřáteli. Smělou byla myšlenka vzítí do státní služby stepní loupežníky, ale že nebyla hned uskutečněna, toho příčinou byl nedostatek peněz. R. 1533 znova navrhováno, aby státním nákladem vydržováno bylo aspoň 2000 kozáků, ale návrh zase nepřijat. Kozáctvo bylo tudíž zůstaveno sobě samému a vyvíjelo se svou vlastní živelní silou. Místo aby hájilo hranic, podnikalo neustálé loupežné výpravy proti „pohanstvu“ a proti kupeckým karavanám. Teprve když rádní jeho hrozilo pokazením dobrých styků s Tatary a Turky, vláda počala vystupovati proti kozákům v cirkulářích, zasílaných pomezním starostům. Již r. 1541 pojata myšlenka sdělati soupis kozáků, avšak zregistrovati je ukázalo se pro jich pohyblivost nemožným. Bylo také těžko, zapovídati jim loupežné nájezdy, když také Tataři a Turci trpěli na své straně způsob kozáckého loupežení.

Mnoho k organizaci kozáků přispěl volynský magnát Dmitrij Višněvecký, který stál v jejich čele od r. 1550 (kdy dal vystavěti na ostrově Horcici silná opevnění) až do r. 1563 (kdy byl v Cařihradě popraven). Na str. 147—160 spisovatel líčí nám podrobně jeho vojenské výpravy a plány.

Kapitola třetí pojednává o vzrůstu a organizaci kozáctva v předposledních desetiletích XVI. stol. Kozáctví bylo dlouho jen zaměstnáním; časem vyvinula se z něho společenská třída. V l. 1560—61 máme již velkoknížecí listiny, v nichž se mezi rozličnými třídami obyvatelstva děje zmínka i o kozácích. Osm let na to veliký kníže litevský obrací se již speciálně ke kozákům, a to v otázce jich organizace. R. 1568 nařizuje jim, aby odešli ze stepí, z Nizu, a aby se vrátili do ukrajinských hradů a měst a nečinili Turkům a Tatarům škody. Sliboval jim za to službu a plat při hradech. Korunnímu hejtmanu Jiřímu Jazloveckému uloženo, aby vybral z nich jistý počet. O této první reformě kozáctva známo je příliš málo. Zdá se, že kontingent Jazloveckého nečítal více než 300 mužů. Po stránce vojenské neznamenal tedy reforma mnoho, za to však měla veliký význam pro organizaci kozáctva. Kozáci vyjmuti byli z úřední a soudní moci ukrajinských úředníků („z vladzy i prisudu vsjakich vradov“) a podřízeni juris-

díky vlastního „staršího“ a soudce, za nějž dosazen Jan Badovský. To bylo počátkem kozáckých imunit.

Reforma Jazloveckého minula se s účelem. Kozáctvo pokračovalo v dobývání „kozáckého chleba“; za vůdce postavil se mu kn. Bohdan Ružinský, který sledoval politiku Višněveckého, r. 1576 však před hrádkem Aslanem padl. Ukrajinští magnáti a kozáci zasahovali i do multanských záležitostí a rozhodovali o obsazování trůnu tamních hospodárů. Tataři i Turci byli na ně tím více rozezleni. Nový král Štěpán Bátorý nařídil pomezím starostům, aby netrpěli kozáckých výtržností, a zároveň se rozhodl vzít jich opět jistou část do královské služby. Autor vyvrací legendu, podle níž Bátorý organisoval kozáctvo a utvořil registr o 6000 mužích (str. 206). V pravdě nezaváděla reforma Bátorýova skoro nic nového ve srovnání s reformou Jazloveckého za Zikmunda Augusta. V něčem naopak ustanovení Bátorýova byla pro kozáky méně příznivá než předpisy dřívější. Tak na př. místo přímé závislosti kozáckého staršího na korunním hetmanu zaváděla podřízenost jeho čerkasskému starostovi kn. Michajlu Višněveckému (203). „Hetmanem“, t. j. starším ustanoven Jan Orišovský. Registr Bátorýův čítal jen 500 kozáků. Za residenci vykázan kozákům Těrechtemirov se svým starým klášteřem, který jim sloužil za nemocnici a invalidovnu. Ve službách vládních zůstali kozáci jen do skončení války s Moskvou (r. 1582). Propuštění byli nejen kozáci neregistroví, najatí jen pro válku, nýbrž i registroví. Následek toho byly nové loupežné vypravy kozáků proti krymským Tatarům a proti tureckým městům na Dněstru (1583). Hlavní jich účastníci byli sice ve Lvově popraveni, a 600 kozáků vzato opět do státní služby, avšak to neučinilo přítrž kozáckému řádění. Kozáci zabili dokonce králova posla Glěbockého (217).

Kozácké vojsko naverbované r. 1583 brzo se zase rozpadlo, poněvadž mu nebyl řádně vyplácen žold. R. 1587 znova usneseno vzít do služby kozáky, a za staršího ustanoven zase Orišovský. Byl-li tento registr trvalejším, těžko je říci. Aspoň r. 1590 na sněmě znova se jedná o zřízení kozáckého vojska (222). Vzhledem k hrozící válce s Tureckem počítáno, že by bylo možno sebrati na 20.000 mužů ale ve skutečnosti najato na krátkou dobu jen 1000 kozáků jízdných a 2.000 pěších (226). Sotva však minulo nebezpečí války, kozácký kontingent snížen na 1.000 mužů pěchoty (228). Kozáci měli opustiti t. zv. „volost“, t. j. osídlené části Ukrajiny a usaditi se na území stepním v Kremenčuku. Poněvadž však nedostávali platu, a starostové i děržavci královských statků nedodávali jim slíbenou mouku, nebyla „ordinace“ vydaná ve smyslu sněmovního usnesení z r. 1590 vůbec provedena.

V kapitole čtvrté spisovatel líčí prvé kozácké války (str. 222—232). Kozáci dostali se do řady konfliktů s pomezí administrací a s magnáty. Prvý spor začal tím, že přední z kozáckých vůdců Kryštof Kosinský obdržel od krále neosazené území na řece Rokytné v Porosí, na něj jakož i na půdu v okolí Volodarky si činil nároky bělocerkevský starosta kn. Jan Ostrožský. Konflikt rozšířil se i na jiné magnáty Kosinský padl sice r. 1593 při obléhání Čerkas, sídla starosty Aleks. Višněveckého, spojence knížat Ostrožských, avšak kozáci stali se pány východní Ukrajiny. Višněvecký byl nucen uzavřít

s nimi mír (248 a násl.) Nepokoje kozácké panovaly v Kijevsku, na Volyni a v Podolí. V krajích podolských přidalo se ke kozákům i braclavské měšťanstvo.

V době té obrácena byla pozornost kozáků i k zahraničné politice. Od r. 1590 schylovalo se totiž k válce rusko-turecké, vypověděné formálně teprve r. 1593 (str. 253). Rakousko hledalo pomoc proti Turkům nejen v Římě, nýbrž i na východě. Již v zimě r. 1592—93 nebo nejpozději na počátku r. 1593 obrátil se k rak. vládě jakýsi emisar, který jí nabízel kozáckou pomoc. Nastalo vyjednávání, jež vedl se strany kozáků Stanislav Chlopický, který se vydal k cí. dvoru do Prahy a byl tu přijat do cí. služby, a se strany rakouské Slezák Lassota (255). Také papež Kliment VIII. jednal s kozáky a vyslal k nim r. 1593 chorv. kněze Komuloviče. Za těchto vyjednávání kozáci zahájili v prosinci 1593 výpravu proti tureckým podunajským městům, a hospodařili brzo i v Multansku. Po delší dobu loupili opětovně i doma na Braclavsku, v kijevském Polesí, na Volyňsku a j. (267 a násl.). Výtržnosti páchané vůdcem jich Nalivajkem v zimě r. 1595—96 na Volyňsku a na Bílé Rusi přiměly vládu, aby se zabývala kozáckou otázkou, jakmile na konci r. 1595 byly urovnány turecko-tatarské styky a poměry multanské. Polní hetman Stanislav Žolkevský obdržel rozkaz hnouti se s vojskem proti kozákům. Počala se prvá skutečná výprava polské koruny proti kozáctvu, jež se skončila r. 1596 úplnou porážkou kozáků (294 a násl.).

Žolkevskému podařilo se jen částečně potlačití kozáckou „svěvolí“. Část kozáckého vojska se zachránila, a v Záporoží zůstaly nové síly, jež pronikaly brzo „na volost“.

Dne 1. září 1596 král vydal universál k úředním osobám, starostům a děrzavcům, i všem obyvatelům vojvodství kijevského, volyňského a braclavského, v němž obsažena byla represivní ustanovení proti kozáctvu. Mezi kozáky pozorujeme od té doby dva proudy, jeden smířlivý, usilující o rehabilitaci kozáctva a vrácení jemu starých privilegií, druhý, radikální, nesmířlivý. Boj obou směrů líčí spisovatel na str. 308 a násl.

V kapitole páté, poslední, autor pojednává o vzrůstu východoukrajinské kolonisace i vzrůstu kozáctva, o jeho organisaci a sociálním významu na počátku XVII. stol. Kdežto kapitola čtvrtá věnována byla vnějším dějinám kozáků, zabývá se kapitola pátá jich rozvojem vnitřním. Na vzrůst kozáctva na konci XVI. stol. měly vliv rozličné okolnosti, především rozmnožení místního obyvatelstva, dále zvýšení selských daní a břemen a j. Tak jako rychle rostla kolonisace Ukrajiny, sílilo i kozáctvo, měníc ovšem svou povahu. Ze zjevu bytového stává se během času zjev sociální a konečně i národně-politický. Kozáctvo doplňuje se nejen z dobrodružných živilů vojenských, nýbrž i z klidného zemědělského obyvatelstva (345). Na poč. XVII. stol. shledáváno bylo nebezpečným ne už pro své pustošení, nýbrž jakožto ozbrojený selský lid, zásadně nepřátelský šlechtě a hrozící sociálním převratem (348).

Na str. 358 a násl. autor seznamuje nás s organisací kozáckou. Ke konci spisu vykládá, že hnutí kozácké na samém konci XVI. stol. nebylo ještě plánovité, programatické.

Prací Hruševského dostává se nám prvního díla, které způsobem úplně objektivním, na četných pramenech založeným, podává dějiny kozáctva, jednoho z nejzajímavějších zjevů v historii slovanských národů. K. K.

Bărbulescu Ilie, Relations des Roumains avec les Serbes, les Bulgares les Grecs et la Croatie en liaison avec la question macédo-roumaine. Iași, 1912. Stran V. a 369.

Známý slavista rumunský Ilie Bărbulescu, profesor university v Iaších, vystupuje tu s novou teorií o povaze slovanického vlivu ve Valašsku a Moltansku ve stol. XIV.—XVII. Věc týká se různých stránek kultury. Nás zajímá nová theorie hlavně pro své důsledky na poli právní historie. Neboť ukáže-li se učení Bărbulescuovo správným, bude nutno připustiti srbské vlivy i na vývoj práva v obou jmenovaných knížectvích rumunských, ovšem jen do druhé polovice XV. století, dokud existovalo ještě srbské despotství.

Knih Bărbulescuova skládá se ze dvou částí zcela různého rázu. V části první autor zabývá se otázkou macedonsko-rumunskou a dokazuje, že je nutno, aby Rumuni v království přestali pohlížeti na tuto otázku jakožto ryze kulturní. Životní podmínky národa a státu rumunského vyžadují prý, aby otázka macedonsko-rumunská posuzována byla také s hlediska politického. Následkem tohoto pojetí má první část spisu autorova ráz práce spíše politické než vědecké, a řekneme hned přímo, kazí vážný dojem části druhé, která nijak nevybočuje z rámce díla přesně vědeckého. Spisovatel byl by lépe učinil, kdyby otázku macedonsko-rumunskou byl od druhé části své knihy oddělil a zpracoval ji ve spise zvláštním. Je sice pravda, že první část knihy s částí druhou věcně souvisí, ale souvislost ta je zcela volná, a proto se stanoviska formálního mohl se spisovatel raději odvolati na samostatnou práci o otázce macedonsko-rumunské než mísiti dvě themata vlastně přece jen různá a rušiti tak na vlastní svou újmu příznivý dojem části druhé.

Po krátké předmluvě autor přechází k první části svého spisu, nadepsané *La Roumanie et les Aroumains en face de la lutte entre Serbes, Bulgares et Grecs pour la Macédoine*. Část tato skládá se ze dvou oddílů. V prvním spisovatel nás seznamuje s boji Srbů a Bulharů o Macedonii jakož i s politickým stanoviskem Srbů a Bulharů proti Rumunsku a projevuje pak své mínění, jak by Rumuni měli řešiti otázku svých soukmenovců Aromunů (Kucovlachů) v Macedonii vůči Srbům a Bulharům.

Nejprve autor vykládá, že jak Bulhaři tak Srbové snaží se nároky své na Macedonii všestranně odůvodniti. Na venek zdálo by se, že Bulhaři mají na tuto zemi větší práva než Srbové. Odvolávají se nejen na větší počet bulharského obyvatelstva v Macedonii, nýbrž i na minulost země. Aby domnělé své nároky podepřeli, pracují prý s velikou agitací a se značnou reklamou, hlavně v cizině. Podle spisovatele nejsou však nároky Srbů na uvedenou zemi o nic slabší než nároky Bulharů, ba pro Srbsko je otázka macedonská mnohem životnější než pro Bulhary. Nemáť Srbsko přístupu k moři a nejen politicky, nýbrž i hospodářsky závisí úplně na Rakousko-

OBSAH ROČNÍKU XIII. (1912—1913).

ČLÁNKY:

<i>Horáček C.</i> , O vědeckém významu Albína Bráfa	3
<i>Krčmář J.</i> , O vědeckém působení profesora Dra Emanuela Tilsche .	10
<i>Hobza Ant.</i> , Uznání náboženské společnosti islamské v Předlitavsku	20
<i>Hassmann A.</i> , O povinnosti dogonu	29
<i>Hoetzel Jiří</i> , Theorie a praxe rakouského práva správního	55
<i>Heyrovský Leopold</i> , Studie k civilnímu procesu římskému	121
<i>Heller Jan</i> , Úvod do práva kinematografu	141 a 332
<i>Weyr František</i> , Věda theorie, praxe a kritika	178
<i>Weyr František</i> , Nová theorie státního práva	185
<i>Vacek Josef</i> , Dr. Josef Trakal	249
<i>Vančura Josef</i> , Knihy pozemkové v římském Aegyptě	268
<i>Henner Kamil</i> , Několik poznámek ke sporu o privilegium cleri quoad forum criminale v říši římské	315
<i>Kallab Jaroslav</i> , Dvě studie o významu kriminalní statistiky pro re- formu trestního práva	372
<i>Krejčí Rudolf</i> , Snahy o reformu řádu čeledního v království Českém	390
<i>Horáček Cyrill</i> , Meze vzdělání vysokoškolského	415
<i>Hoetzel Jiří</i> , K psychologii vědecké polemiky	421
<i>Weyr František</i> , Dodatek k psychologii vědecké polemiky	431

LITERATURA:

Část všeobecná:

- A. Černý, Lužice a lužičtí Srbové (*J. Kapras*). — K. Chytil, A. Podlaha a K. Vrba, Korunovační klenoty království Českého. (*Týž*). — Zeithammer, Zur Geschichte der böhmischen Ausgleichsversuche (*Týž*). — Festgabe der deutschen Juristen-Zeitung zum 31. deutschen Juristentage in Wien (*Hora*) 71
- Кулаковскій Юліанъ, Історія Візантії (*К. К.*). — Грушевскій Мих., Ілюстрована історія України. (*К. К.*). — Karel

- Adámek, Z osmnáctého věku. I.—II. (*J. Kapras*). — Adámek Karel Václav, Listiny k dějinám lidového hnutí náboženského na českém východě v XVIII. a XIX. věku (*Jos. Wolf*). — Hrejsa Ferd., Česká konfesse, její vznik, podstata a dějiny (*Týž*). — R. Kötzschke, Quellen zur Geschichte der ostdeutschen Kolonisation im XII. bis XIV. Jahrhundert (*J. Kapras*) 160
- Janko Josef, O pravěku slovanském (*K. K.*). — Jablonowski Alexander, Historya Rusi południowej do upadku rzeczy polspolitej Polskiej (*K. K.*). — Грушевский М., Исторія українскаго козацества до соединенія съ Московскимъ государством (*K. K.*). — Bărbulescu Ilie, Relations des Roumains avec les Serbes, les Bulgares, les Grecs et la Croatie en liaison avec la question macédo-roumaine (*K. K.*). — Glücklich Jul., Nová korespondence Václava Budovce z Budova z let 1580—1616 (*Václav Novotný*). — Pohl J., Dopisy Jana Kolence z Kolna (*J. Kapras*). — Teige Josef, Zprávy o statcích a přech venkovských z archivu města Prahy (*V. Novotný*). — Sborník příspěvků k dějinám král. hlav. města Prahy (*J. Kapras*). — Friedrich G., Codex diplomaticus et epistolaris regni Bohemiae (*Týž*). — Глушац Васо, Повеле Матије Нинослава, бана босанскога и народност његових поданика (*K. K.*). — Smičiklas T., Codex diplomaticus Croatiae, Dalmatiae et Slavoniae (*Karel Kadlec*). — Longinescu S. G., Legi vechi românești și izvoarele lor (*Týž*). — Jung Erich, Das Problem des natürlichen Rechts (*Weyr*) 435

Právo římské :

- Charles Wirbel, Le Cognitor. Fridol. Eisele, Studien zur römischen Rechtsgeschichte. Nochmals zur Zivilität der Cognitur (*L. Heyrovský*). — Bruns, Fontes iuris Romani antiqui (*Týž*) 205

Právo církevní :

- Милаш Никодим, Црквено казнено право (*Karel Kadlec*) . . . 210

Slovanské právo :

- Feodor Zigel, Slovanské právo (*J. Kapras*) 78
- Balzer Oswald, Skartabelat w ustroju szlachectwa polskiego (*K. K.*). — Новаковић Стојан, Законски споменица српских држава средњега века (*Týž*). — Croon Gustav, Die landständische Verfassung von Schweidnitz-Jauer (*J. Kapras*). — R. Jecht, Codex diplomaticus Lusatiae superioris IV. (*Týž*). — Kapras Jan, Právní dějiny zemí koruny České (*K. K.*) 212
- Karlič Petar, Statut Lige kotara ninskoga (*Karel Kadlec*). — Благоевъ Н. П., Правни и социални възгледи на богомилитѣ. (*K. K.*) — Jireček Konstantin, Staat und Gesellschaft im mittelalterlichen Serbien (*Karel Kadlec*). — Mažuranić Vladimir, Prinosi za hrvatski pravno-povjestni rječnik (*K. K.*). — Truhelka Ćiro, Tursko-slovenski spomenici dubrovačke arhive (*K. K.*). — Köster,

Die staatlichen Beziehungen der böhmischen Herzöge u. Könige zu den deutschen Kaisern von Otto dem Großen bis Ottokar II. (*J. Kapras*). — Zycha Adolf, Prag. Ein Beitrag zur Rechtsgeschichte Böhmens im Beginn der Kolonisationszeit (*J. Čelakovský*) 457

Právo německé:

Woldemar Lippert, Urkundenbuch der Stadt Lübben (*J. Kapras*). — J. Krebs, Rat und Zünfte der Stadt Breslau in den schlimmsten Zeiten des 30jährigen Kriegs (*Týž*) 222

Říšské dějiny rakouské:

B. Rieger, Říšské dějiny rakouské (*J. Kapras*). — A. O. Zeithammer, Zur Geschichte der böhmischen Ausgleichsversuche (*Týž*). — Якшичъ Д. Н., Изъ церковной истории православныхъ Сербовъ конца XVII. вѣка (*K. K.*) 224
Šišić Ferdo, Hrvatski saborski spisi (*K. Kadlec*) 478

Civilní právo:

Dr. Emil Svoboda, Vůle vnitřní a vůle projevená právním činem (*E. Tilsch*) 79

Trestní právo:

Prinzipien einer Strafgesetzreform. I. Die soziale Aufgabe der Strafe. Das Strafsystem von Dr. Johann C. W. Thyren (*Kallab*). — Die Psychologie des Verbrechens (*Týž*) 83
N. Hermann Kriegsmann, Einführung in die Gefängniskunde (*Kallab*). — Max v. Baehr, Zuchthaus und Gefängnis (*Týž*). — M. Liepmann, Die Lehre von Verbrechen und Strafe von Adolf Merkel (*Týž*) 227

Soudní řízení:

Entscheidungsgrundlagen im deutschen und österreichischen Zivilprocesse (*Hora*). — Die Veräußerung in Streit befangener Sachen und Abtretung rechtshängiger Ansprüche nach § 265 Z. P. O. (*Týž*). — Dr. Hans Müller: Wesen und Wirkung des Anerkenntnisses im Zivilprocess, insbesondere die Frage der Widerruflichkeit oder Anfechtbarkeit wegen Irrtums und anderer Willensmängel (*Týž*) 89
Heinrich Lehmann, Der Processvergleich (*Hora*) 233

Právo ústavní a správní:

J. A. R. Marriott, English political institutions (*Boh. Baxa*). — Félix Moreau, Les caractères de la nullité de plein droit édictée par les articles 63 et 65 de la loi du 5 avril 1884 (*Hoetzel*). — Hugelmann, Sammlung der nach gepflogener mündlicher Verhandlung geschöpften Erkenntnisse des k. k. Reichsgerichtes (*Týž*) 99

- Nagy von Eötveš Olivier, Die politischen Gegenwartsfragen Ungarns im Jahre 1912 (*K. K.*). — Ф. В. Тарановский, Догматика положительного государственного права во Франции при старом порядке (*Karel Kadlec*). — Јовановић Слободан, Уставобранитељи и њихова влада (1838—1858) (*Тýž*) 240
- Bryce James, The American Commonwealth (*Boh. Vaxa*). — Fiala Jaroslav, Reforma českého zákona honebného (*Weyr*) 483

Právo mezinárodní:

- Stieber Miloslav, Böhmisches Staatsverträge (*Karel Kadlec*) 244

Politické hospodářství:

- Seligman, The shifting and incidence of Taxation (*Mildschuh*). — F. Natoli, Studi su gli Effetti economici dell' Imposta; La Classificazione degli Effetti dell' Imposta (*Тýž*) 113
- F. W. Taussig, Principles of Economics (*Mdh*) 245

Finanční právo:

- Gustav Lippert, Das internationale Finanzrecht (*Drachovský*). — Hodáč, Zemská hospodářství království a zemí na říšské radě zastoupených (*Тýž*). — Moll, Untersuchungen zur Geschichte des Objektes direkter Steuern (*Тýž*). — Stehlik, Moderní celní politika (*Тýž*). — Katsch, Die direkten Staatssteuern in Russland (*Тýž*). — Quandt: Die Steuer- und Gebührenbegünstigungen des Gesetzes über die Gesellschaft m. b. H. für Familien-Gründungen (*Тýž*). — Eberl, Směneční právo poplatkové (*Тýž*). — Vacek, Soustava daní rakouských (*Тýž*). — Roschnik, Leitfaden des österreichischen Gebührenrechtes (*Тýž*). — F. K. Herrmann, Das Besitzsteuerproblem in Deutschland und in Frankreich in seiner heutigen Lösung (*Тýž*). — Marcus, Etat und Bilanz für staatliche und kommunale Wirtschaftsbetriebe (*Тýž*). — Wiesinger, Die Zölle und Steuern des Deutschen Reiches (*Тýž*). — Bihari-Nyári, Die neuen Steuergesetze für das Königreich Ungarn (*Тýž*). — Klimes, Das Rechnungs- und Kontrollwesen des ungarischen Staates (*Тýž*) 116

Soudní lékařství:

- Soudní lékařství pro mediky a právníky (*Pelnár*) 119

- Zprávy 434